

به نام خدا

جلسه کرسی ترویجی آقای دکتر رضا علیزاده با عنوان «تهدیدات مهاجرت معکوس به استان گیلان» در تاریخ 18 اسفندماه، ساعت 14 در اتاق شورای دانشکده ادبیات و علوم انسانی با حضور ارزیابان و ناقدان محترم جناب دکتر محمدامین کنعانی و جناب دکتر تیمور آمار و به مدیریت خانم دکتر نگین بی نظیر برگزار گردید. دکتر علیزاده با طرح و تأکید بر چرایی، چگونگی، بسترها، دلایل و نتایج مهاجرت معکوس به استان بیان کردند: در دو دهه گذشته روند مهاجرت به گیلان تغییر یافته است و براساس آمارهای رسمی کشور، بیشترین مهاجرت‌ها طی سال‌های 85 تا 90 از استان تهران به استان‌های البرز، گیلان و مازندران، خراسان رضوی و مرکزی بوده است. امروزه شاهد بازگشت شهرنشینان به روستاها هستیم که با نام مهاجرت معکوس یا کوچ بازگشتی معرفی می‌گردد. از برگشت جمعیت یا جریان ضدشهرنشینی با عنوان مهاجرت معکوس نام برده می‌شود، این نوع مهاجرت یعنی مهاجرت از شهر به روستا شامل افرادی می‌گردد که به علت مشکلات فراوان شهری اقدام به چنین مهاجرت‌هایی می‌کنند. داده‌ها نشان می‌دهد، حجم قابل توجهی از استان‌های جنوبی و مرکزی به استان گیلان مهاجرت کرده یا مبادرت به خرید ملک نموده‌اند اما به هیچ وجه داده‌های مراکز رسمی درباره جمعیت مهاجرین و مسکن دومی قابل اتکا و مستدل نبوده و سیاستگذاری‌های مطلوب با چنین وضعیتی امکان‌پذیر نیست. همچنین براساس پایش فقر در ایران؛ میانگین فقر در گیلان با عدد 36 بالاتر از میانگین کشوری با عدد 31 است. درضمن داده‌ای دیگر از وضعیت گیلان و افراد تحت پوشش در کمیته امداد نشان می‌دهد که استان گیلان رتبه چهارم را از حیث خانواده‌های تحت پوشش در سطح کشور به خود اختصاص داده است و نکته جالب‌تر آنکه اکثر افراد تحت پوشش روستایی هستند. در کرسی حاضر ادعا می‌شود نه تنها فواید مهاجرت معکوس در روستاهای گیلان موجب توسعه‌یافتگی و احیای هویت روستاهای گیلان نمی‌شود بلکه تحقیقات پژوهشگران نشان می‌دهد به دلیل فقر و قانون ارث در روستاهای گیلان زمین‌های کشاورزی از بین رفته و هویت یکپارچه روستا مختل گردیده و به دلیل مشکلات زیست محیطی در سال‌های نه چندان گیلان دچار تنش‌های آبی و خاکی خواهد شد.

در مجموع براساس نظریات مهاجرت معکوس این امر بعنوان امری مثبت در سطح کلان دیده می‌شود اما تعادل بخشی مهاجرت معکوس برای استان گیلان دچار تردیدهای جدی است؛ به طوری که:

- 1- آمارها و شواهد حکایت از پایین بودن ایجاد اشتغال توسط مهاجرین است.
 - 2- داده‌های به دست آمده حکایت از کاهش و در نهایت از بین رفتن زمین‌های کشاورزی است.
 - 3- داده‌ها نشان می‌دهد مهاجرین عمدتاً در سنین میانسالی و پیری به گیلان سفر می‌کنند و هزینه‌های نگهداری سالمندان در گیلان با توجه به پیری استان گیلان بسیار بالاست.
 - 4- زیرساخت‌های استان گیلان در دفع زباله بسیار ضعیف است. گیلانیان از شیوه دفع زباله بسیار رنج می‌برند و افزایش جمعیت و عدم شیوه مطلوب دفع زباله مشکلات را در سال‌های آتی بیشتر خواهد کرد.
 - 5- بر اساس آمارها 30 درصد از استان گیلان در سال 1403 دچار تنش آبی شده است. آب برای کشاورزان جیره‌بندی می‌گردد. بنابراین با افزایش جمعیت بی‌رویه خصوصاً در روستاها امکان افزایش تنش وجود دارد.
- در پایان اساتید ناقد نقطه نظرات و نقدهای خود را درباره این موضوع کرسی بیان نمودند.